

Міністерство освіти та науки України
ДВНЗ „Ужгородський національний університет”
Кафедра журналістики

Теорія і практика друкованої журналістики

навчально-методичний посібник для
студентів спеціальності 061 «Журналістика»

УДК 070.1 (076)

ББК Ч 612.18я73

Т 33

Теорія і практика друкованої журналістики: навчально-методичний посібник для студентів спеціальності 061 «Журналістика» / Уклад. Барчан О.В. – Ужгород, 2024. – 44 с.

Рецензенти:

Гецко Г.І., кандидат філологічних наук, доцент кафедри журналістики
ДВНЗ «УжНУ»

Шаповалова Г.В., кандидат філологічних наук, доцент кафедри журналістики
ДВНЗ «УжНУ»

Відповідальний за випуск:

Соломін Є.О., кандидат наук із соціальних комунікацій, завідувач кафедри журналістики ДВНЗ «УжНУ»

Рекомендовано до друку вченою радою філологічного факультету УжНУ, протокол № 11 від 28 червня 2024 р.; науково-методичною комісією філологічного факультету, протокол № 9 від 28 червня 2024 року.

© Барчан Олеся

Вступ

„Теорія і практика друкованої журналістики” – фундаментальна журналістикознавча дисципліна – передбачає сформувати у студентів ОП «Журналістика», «Реклама та зв'язки з громадськістю», «Міжнародна журналістика» 1-го року навчання уявлення про журналістику як „специфічну сферу духовно-практичної діяльності людини”, у якій фахівець прагне зреалізувати „особисте творче начало”¹. Проблеми, пов'язані з особливостями журналістської творчості та практичної діяльності журналіста, є предметом активної уваги науковців. Специфіка журналістської творчості зумовлена різними суб'єктивними та об'єктивними факторами. З одного боку, – це таланти, професійна підготовка, фахова майстерність, особистісний креативний діапазон журналіста, його соціально-громадянська позиція і т. п., з іншого, – соціально-політична ситуація та швидкозмінні інформаційні технології, які дають можливість оперативно осягати інформацію та гнучко застосовувати різноманітні методології і методи творчості.

Світова журналістська практика, розвиток національних мас-медіа за останні десятиліття нагромадили цінний досвід у сфері індивідуальної творчості журналіста. Глобалізація, монополізація, спеціалізація та інші явища світових ЗМІ є сьогодні тими важливими факторами, що впливають на вироблення нових підходів в організації творчого процесу журналіста. Варто враховувати і національні особливості розвитку журналістики.

Загальна та індивідуальна практика журналістської творчості дає можливість окреслити найсуттєвіші закономірності творчого процесу журналіста над конкретним медіапродуктом. Сам сучасний процес створення журналістського твору передбачає поєднання репродуктивної й продуктивної праці, втілення новітніх вимог до мультимедійного твору, взаємодією індивідуальної і колективної творчості журналістів, дотримання професійних стандартів журналістики у поєднанні з аудиторними очікуваннями й вподобаннями. Сучасний український журналіст добре розуміє роль факту й аргументу в створеному тексті, вміє зосередити увагу на найгостріших питаннях сучасності, передбачає конструктивну роль медіаторчості. Виходячи з цього, в навчальному курсі „Теорія і практика друкованої журналістики” особлива увага зосереджена на характері діяльності, пов'язаної зі створенням журналістського продукту.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Теорія і практика друкованої журналістики» є ознайомити студентів з основними категоріями і поняттями теорії журналістики, професійною методикою підготовки журналістського матеріалу до друку. Здобувачі навчатимуться оперувати термінологією професійної

роботи журналіста, умітимуть якісно підготувати журналістську публікацію з урахуванням усіх етапів роботи над твором. Така ціль передбачає опанування способів пошуку тем для медіаконтенту, методів збору інформації та застосування ефективного впливу на аудиторію засобами тексту та візуальних елементів. Студенти вивчають основні структурні складові журналістського повідомлення, як на рівні змісту, так і на рівні форми, розрізняють основні жанри та формати журналістського твору. Вчаться створювати конкурентоздатний грамотний медіапродукт та опановують основи творчої діяльності в правовому професійному полі.

Зазначена дисципліна чітко структурована і дає можливість студентам, що здобувають фах медійника, вивчати теорію і методіку журналістської творчості поетапно протягом чотирьох семестрів. Перша частина курсу репрезентує основні теоретико-методологічні засади журналістської творчості, друга – специфіку творчої діяльності в друкованих ЗМІ, третя стосується теоретико-методологічних принципів роботи журналіста на радіо, четверта – на телебаченні. Подана в посібнику перша частина дисципліни передбачає: навчити студентів розуміти зміст найважливіших категорій і понять журналістикознавства; ознайомити з основними етапами підготовки журналістського матеріалу до друку чи в ефір; навчити розрізняти основні структурні елементи журналістського тексту на рівні змісту та форми, володіти основними методами ефективного впливу на аудиторію, диференціювати основні жанри журналістики; дати знання основних правових засад журналістської діяльності; виробити уміння науково коректно застосовувати основні поняття і категорії журналістикознавства, методи наукового дослідження.

Презентований курс включає сукупність тем, присвячених проблемам журналістикознавства та його взаємозв'язків із комплексом інших суспільних наук, питанням психології журналістської творчості, методіки підготовки, написання якісного журналістського матеріалу, майстерності інформаційного, аналітичного та художньо-публіцистичного відтворення дійсності в журналістських текстах. Тематика охоплює також основні структурні елементи медіа-тексту на рівні форми і змісту, а також специфіку творчої діяльності журналіста в редакційному колективі. Окремі теми спрямовані на вироблення в студентів навичок аналізу журналістських текстів сучасних ЗМІ, підготовки власних матеріалів до друку та практичного застосування здобутих знань у журналістській діяльності.

Особлива увага звернута на питання журналістики як виду творчої діяльності, основних складових журналістської майстерності, фактора цікавого

в журналістиці, об'єктивної реальності та характеру її відображення в журналістському матеріалі, специфіку джерел та методів збору інформації в журналістській діяльності. Розглядаються також проблеми задуму, теми, концепції, ідеї твору, ролі та значення факту, його природи в журналістиці; своєрідності композиції, конфлікту, сюжету твору, їх індивідуального втілення в процесі написання журналістського тексту. Передбачено також висвітлення тем, пов'язаних із питаннями аргументації, полеміки в журналістиці, жанрової палітри, психології творчості, природи публіцистики, основних методів творчої діяльності журналіста.

Акцентуючи увагу на основних питаннях теорії і методики журналістики, наголошуємо на необхідності самовдосконалення журналіста, постійного підвищення ним свого фахового рівня, досягнення секретів творчого ремесла, Адже особистий талант може бути зреалізований лише в процесі наполегливої праці. „Журналістська праця, – як зазначав В. Здоровега, – це не просто вміння вправно написати замітку чи статтю, хоча ці ази ремесла треба засвоїти, а своєрідний спосіб сприйняття світу, спосіб бачення реальності, спосіб мислення і світовідчуття, спосіб існування й усвідомлення себе у неспокійному житті”¹.

1. ¹ Здоровега В. Теорія і методика журналістської творчості: Навчальний посібник. Львів: ПАІС, 2004. С. 12-25.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 1.

Тема 1. Журналістика як сфера творчої діяльності. Суспільні основи функціонування сучасної журналістики та їх вплив на творчу діяльність журналіста. Головні аспекти вивчення особливостей журналістської творчості та їх загальна характеристика, предмет, структура курсу та основні принципи журналістознавства, його зв'язок з іншими науками. Форми та види журналістської творчості.

Тема 2. Специфіка творчої діяльності журналіста в редакційному колективі медіа. Сучасні виклики для журналістів в умовах мультимедійного середовища. Редакційний колектив: структура та функції. Розподіл ролей. Поняття про інформаційну політику, статут та функціональні обов'язки працівника редакції. Командна взаємодія в творчому колективі. Конфлікти, стресові ситуації та творча криза та методи їх подолання.

Тема 3. Психологічні особливості творчого мислення в журналістиці та їх специфіка. Психологічний аспект творчості в журналістиці, закономірності та особливості застосування уяви, інтуїції, мотивації у творчій роботі журналіста. З'ясовуються основні способи та свідомі логічні методи журналістського пізнання дійсності. Психологічні особливості журналістської творчості в редакційному колективі, творчі форми співпраці, змагальні, конкурентні стосунки тощо.

Тема 4. Публіцистика та її природа. Поняття публіцистики як виду творчості та одного з визначальних потоків журналістської інформації. Своєрідність функцій та предмета публіцистики, змісту та форми публіцистичного твору, сутність понять «публіцистичний метод» та «публіцистичність» основні ознаки публіцистичного твору. Українська публіцистика в історичному ракурсі.

Тема 5. Факт – основа журналістського твору. Роль та місце факту в процесі комунікації, поняття «факт» та його основні характеристики, способи розгортання факту в різних журналістських жанрах, класифікація фактів в журналістському тексті, загальна методика вивчення фактів у журналістиці, обставини правової та етичної відповідальності журналіста за точність передачі фактів.

Тема 6. Фактчекінг у журналістиці: інструменти, методи та значення. Фейки та їх вплив на сучасне суспільство. Значення фактчекінгу в сучасній журналістиці. Поняття фактчекінгу та його принципи. Основні етапи перевірки

фактів. Інструменти фактчекінгу та їх застосування. Етичні та правові аспекти використання недостовірних фактів у журналістиці.

Тема 7. Правова відповідальність за неточність подачі фактів у медіа України. Основні законодавчі акти, що регулюють відповідальність журналістів щодо оприлюдненої інформації. Закон України "Про медіа": відповідальність за недостовірність інформації. Типи правової відповідальності за неточність у журналістиці. Процедури захисту прав медійників в Україні: загальні аспекти.

Тема 8. Аргументація в журналістиці. Логіка і психологія доказу та переконування. Доказ і аргументація. Структура доказу: теза, аргумент, демонстрація. Вимоги до тези, аргументу й демонстрації. Аргумент у публіцистиці. Своєрідність аргументів та їх класифікація.

Тема 9. Фактор цікавого в журналістській творчості. Цікавість та інтерес як психологічні та наукові феномени, складові цікавого в журналістиці, психологічні особливості аудиторії як передумова цікавості журналістського твору, цікаве й питання етики в журналістиці, поняття цікавого й важливого, особистість і цікаве в журналістиці. Сенсація в журналістиці. Методика пошуку цікавих інфоприводів. Засоби актуалізації зібраного матеріалу та просування власного медіапродукту.

Тема 10. Джерела інформації в журналістській творчості. Джерело інформації в журналістиці та вимоги до нього. Класифікація джерел інформації. Робота з офіційними та неофіційними джерелами. Соціальні мережі як джерело інформації: небезпеки й переваги. Особистий досвід та спостереження як джерело задуму та даних для матеріалу. Пошук інформації в традиційних та нових медіа. Наукові дослідження та експертні думки в пошуковій роботі журналіста. Електронні бази даних та їх використання в журналістиці. Критерії та засоби перевірки інформаційних джерел.

Модуль 2

Тема 11. Методика збору та опрацювання інформації в журналістській творчості. Традиційні та нетрадиційні, соціологічні методи збору та опрацювання інформації. Визначення поняття «метод», «методика», «методологія». Основні методи та прийоми журналістського пізнання дійсності. Традиційні журналістські методи (спостереження, експеримент, інтерв'ю, вивчення документів): а) види спостережень; б) експеримент в журналістській діяльності: форми, види та вимоги до його проведення; в) метод інтерв'ю: підготовка, проведення та використання отриманих даних. г) методика обробки документів. Метод прогнозування та його специфіка. Біографічний метод та його застосування в журналістиці. Соціологічні методи в журналістиці: соціопитування, анкетування, тестування, соціометричні опитування тощо.

Тема 12. Спостереження як метод збору інформації в журналістиці

Спостереження в журналістиці як метод підготовки репортажів, розслідувань та інших журналістських матеріалів. Види спостереження (одноосібне та в групі, відкрите та приховане, включене та невключене, систематичне та несистематичне, лабораторне та польове тощо). Основні етапи спостереження та технічні засоби. Етика журналістського спостереження.

Тема 13. Метод експерименту в журналістиці та його застосування

Експеримент як метод збору інформації. Роль експерименту в соціальній та розслідувальній журналістиці, Види журналістських експериментів та їх суть (соціальні, соціологічні, психологічні, польові тощо). Етапи організації журналістського експерименту. Етичні аспекти журналістського експерименту. Приклади успішних журналістських експериментів.

Тема 14. Інтерв'ю в журналістиці як метод збору інформації. Роль інтерв'ю як методу збору первинної інформації. Типи соціологічного інтерв'ю в журналістиці та їх специфіка: структуроване, неструктуроване, напівструктуроване, глибинне, інтерв'ю з експертом) Етапи проведення інтерв'ю Психологія інтерв'ю: робота з респондентами. Етика інтерв'ю. Аналіз інтерв'ю: інтерпретація відповідей респондентів.

Тема 15. Використання соціологічних методів збору інформації в журналістиці Важливість соціологічних даних для дослідження суспільних проблем. Основні соціологічні методи збору інформації. Проведення опитувань та анкетування: правила та специфіка. Застосування соціологічного інтерв'ю та фокус-груп для вивчення громадської думки. Новітні технології дослідження суспільних настроїв в інтернеті. Проблеми та обмеження соціологічних методів у журналістиці (вибірки, похибки, фальсифікація).

Тема 16. Зміст та структура журналістського твору. Початковий етап формування журналістського матеріалу в контексті основних стадій роботи над твором, специфіка журналістського задуму теми, ідеї, сюжету та загальної концепції твору. Композиція. Типи композиційних форм. Сюжет твору. Архітектоніка журналістського твору. Поняття про фабулу. Структурна модель інформаційних, аналітичних, художньо-публіцистичних жанрів.

Тема 17. Технологія створення журналістського твору: початок, заголовок, план, виклад матеріалу та кінцівка. Методика написання першої фрази. Заголовок твору, його загальні характеристики. План твору.. Специфіка викладу матеріалу: контур твору та його формо-змістове наповнення. Кінцівка твору: ідейно-змістова функція та стиль. Стильова специфіка журналістського матеріалу. Завершальна робота журналіста над текстом.

Тема 18. Заголовок в журналістиці: структура, функції та техніки створення

Заголовок та його роль у журналістському тексті. Заголовковий комплекс: структура. Функції заголовка. Класифікація заголовків та їх характеристики. Ліди та їх особливості. Принципи створення ефективних заголовків. Небезпеки заголовків. Клікбейт та етика створення заголовків. Роль заголовка в пошуковій оптимізації (SEO).

Тема 19. Засоби візуалізації контенту в журналістському творі. Візуальні елементи як засоби підвищення інформативності й привабливості матеріалу. Типи візуальних засобів та їх особливості. Функції візуальних елементів у журналістських творах. Інфографіка в журналістиці та її застосування. Типи інфографіки. Технічні та етичні аспекти використання візуальних матеріалів Практичне використання візуальних засобів у цифровій журналістиці. Мультимедійні матеріали. SEO та візуальні матеріали

Тема 20. Форма журналістського твору в сучасному медіапросторі. Поняття «жанр» та «формат». Система відображення повідомлень в журналістиці. Природа інформаційного відображення в різних медіа. Методика створення інформаційного продукту. Форма аналітичного твору в журналістиці: а) жанрова палітра; б) природа й специфіка журналістського аналізу; в) методика роботи. Художньо-публіцистичні форми медіатекстів: а) жанрові модифікації та методика роботи; б) образність у журналістиці й природа публіцистичного образу.

ТЕМИ ТА ПЛАНИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1

Журналістика як сфера творчої діяльності

План

1. Суспільні засади функціонування журналістики та їх вплив на творчу діяльність журналіста.
2. Головні аспекти журналістської творчості та їх загальна характеристика.
3. Форми журналістської творчості.
4. Види діяльності журналіста.
5. Індивідуальні характеристики творчої особистості.
6. Підсумки.

Література

1. Здоровега В. Теорія і методика журналістської творчості: навчальний посібник . Львів: ПАІС, 2004. С. 12-25.
2. Жадько В. Журналістика та основи редакторської майстерності: навчальний посібник, К.: Знання, 2012. 271 с.
3. Михайлин І. Основи журналістики: підручник. 5-те вид. перероб. та доп. К.: Центр учбової літератури, 2011. С. 165-182.
4. Журналістика: підручник / Маєр К.; пер. з нім. В. Климченка, В. Олійника / за загал. ред. В. Іванова. К.: Академія української преси, Центр вільної преси, 2022. 300 с. URL: <https://www.aup.com.ua/book-review/klaus-maier-zhurnalistika/>.

Тема 2

Особливості діяльності журналіста в редакційному колективі

План

1. Сучасні виклики для журналістів в умовах мультимедійного середовища. Принципи, норми, правила редакційної діяльності журналіста.

2. Редакційний колектив: структура та функції, розподіл ролей. Самовизначення журналіста в редакційному колективі і журналістська спеціалізація.
3. Самовизначення журналіста в редакційному колективі і журналістська спеціалізація. Особливості презентації творчої особистості.
4. Поняття про інформаційну політику, статут та функціональні обов'язки працівника редакції.
5. Командна взаємодія в творчому колективі. Творче співробітництво журналістів у процесі спільної діяльності.
6. Конфлікти, стресові ситуації та творча криза та методи їх подолання.
7. Підсумки.

Лабораторна робота: 1) умовне формування студентами редакційного колективу (принципи, засади, технології) з числа однокласників; 2) створення концепції власного медіа та її презентація; 3) дослідження та презентація статутів редакцій відомих світових медіа.

Література

1. Жадько В. Журналістика та основи редакторської майстерності: навчальний посібник, К.: Знання, 2012. 271 с.
2. Присяжний М. Організація роботи редакції і праці журналіста: навч. посібн. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2010. 182с.
3. Ботнер Ю. Журналістська майстерність: навчальний посібник, Тернопіль.: Навчальна книга – Богдан, 2013. 232 с.
4. Журналістика: підручник / Маєр К.; пер. з нім. В. Климченка, В. Олійника / за загал. ред. В. Іванова. К.: Академія української преси, Центр вільної преси, 2022. 300 с. URL: <https://www.aup.com.ua/book-review/klaus-maier-zhurnalistika/>.

Тема 3

Психологічні особливості творчого мислення в журналістиці та їх специфіка

План

- 1.Творчість як психологічний та філософський феномен.
- 2.Специфіка й особливості журналістського сприйняття та відображення дійсності: взаємодія наукових, художніх та емпіричних способів осягнення соціального світу.
3. Загальні закономірності творчого процесу: взаємодія свідомого та несвідомого (фантазія, уява, інтуїція, осяяння, мотивація і т. п.).
4. Загальнотеоретичні методи пізнання: аналіз, синтез, абстрагування, конкретизація, дедукція, індукція.
5. Психологічні особливості журналістської творчості в редакційному колективі, творчі форми співпраці, змагальні, конкурентні стосунки тощо.
6. Підсумки.

Лабораторна робота: 1) виголошення та аналіз підготовлених студентами журналістських текстів на визначені теми (наприклад, написання есе про коробку сірників чи репортажу з власної кімнати) із застосуванням загальнотеоретичних методів пізнання та уяви; 2) виокремлення та характеристика психологічних факторів творчого процесу; 3) аналіз запропонованих викладачем медіатекстів.

Література

1. Журналістика: підручник / Маєр К.; пер. з нім. В. Климченка, В. Олійника / за загал. ред. В. Іванова. К.: Академія української преси, Центр вільної преси, 2022. 300 с. URL: <https://www.aup.com.ua/book-review/klaus-maier-zhurnalistika/>.
2. Жадько В. Журналістика та основи редакторської майстерності: навчальний посібник, К.: Знання, 2012. 271 с.
3. Ботнер Ю. Журналістська майстерність: навчальний посібник, Тернопіль.: Навчальна книга – Богдан, 2013. 232 с.

4. Бенеш В. Психологія: dtv-Atlas: Довідник: пер. з нім. К.: Знання-Прес, 2007. С. 178-275.

Тема 4

Публіцистика та її природа

План

1. Термін „публіцистика” та його тлумачення.
2. Об’єкт, предмет, функції та завдання публіцистики.
3. Зміст та форма публіцистичного твору.
4. Публіцистичний метод.
5. Публіцистичність як елемент творчого стилю.
6. Українська публіцистика в історичному та портретному освітленні.
7. Підсумки.

Лабораторна робота: 1) аналіз публіцистичного твору Ліни Костенко «Гуманітарна аура нації, або Дефект головного дзеркала» (<https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/43036277-9461-4d24-b6a3-db7feb0cea18/content>) за поданим планом ; 2) дослідження та презентація творів світоглядної публіцистики відомих українських письменників та журналістів на вибір; 3) аналіз різних мистецьких творів на предмет публіцистичності за поданим планом.

Література

1. Здоровега В. Теорія і методика журналістської творчості: Навчальний посібник. Львів: ПАІС, 2000. С. 218-256.
2. Качкан В. Про публіцистику: Літературно-критичний нарис. К.: Дніпро, 1982. С. 3-173.
3. Михайлин І. Основи журналістики: Підручник. 5-те вид. перероб. та доп. К.: Центр учбової літератури, 2011. С. 345-363.
4. Бочковський О., Сірополко І. Українська журналістика на тлі доби: історія, демократичний досвід, нові завдання. Мюнхен, 1993. С. 131-137.
5. Жадько В. Журналістика та основи редакторської майстерності: навчальний посібник, К.: Знання, 2012. 271 с.

6. Ботнер Ю. Журналістська майстерність: навчальний посібник, Тернопіль.: Навчальна книга – Богдан, 2013. 232 с.

Тема 5

Факт – основа журналістського твору

План

1. Природа, роль, функції факту в журналістському творі.
2. Класифікація фактів. Факт і система фактів.
3. Розгортання факту в різних жанрах журналістики (інформаційні, аналітичні).
4. Від факту до документального образу в художньо-публіцистичних жанрах.
5. Правова та етична відповідальність журналіста за точність передачі факту.
6. Фактчекінг та його специфіка.

Лабораторна робота: 1) аналіз фактів, зібраних студентами у матеріалах ЗМІ; 2) дослідження різних типів фактів на задану тему; 3) підготовка медіатвору із застосуванням різних фактів.

Література

1. Здоровега В. Теорія і методика журналістської творчості: Навчальний посібник. Львів: ПАІС, 2000. С.74-83.
2. Гороховський О. Фактчек як тренд розслідувань: можливості та перспективи. Прага: АМО, 2018. 143 с.
3. Халер М. Пошук і збір інформації: Навчальний посібник / За загал. ред. В. Іванова та А. Коль. К.: Академія Української Преси, Центр Вільної Преси, 2006. С.26-30.
4. Вайшенберг З. Новинна журналістика. Навчальний посібник: стандарти якості журналістської практики. К.: Академія української преси, 2004. С.21-38.

Тема 6.

Фактчекінг у журналістиці: інструменти, методи та значення.

План

1. Фейки та їх вплив на сучасне суспільство. Значення фактчекінгу в сучасній журналістиці.
2. Поняття фактчекінгу та його принципи.
3. Основні етапи перевірки фактів.
4. Інструменти фактчекінгу та їх застосування.
5. Етичні та правові аспекти використання недостовірних фактів у журналістиці
6. Підсумки.

Лабораторна робота: 1) аналіз джерел, фактів та зображень медіатекстів, запропонованих викладачем чи обраних студентом. 2) провести фактчекінг заяви публічної особи, написати короткий звіт про отримані результати; 3) робота в групі: обрати популярну дезінформацію, створити міні-репортаж (відео, текстовий, фото-) про поетапне розвінчування недостовірної інформації.

Література

1. Здоровега В. Теорія і методика журналістської творчості: Навчальний посібник. Львів: ПАІС, 2000. С.74-83.
2. Гороховський О. Фактчек як тренд розслідувань: можливості та перспективи. Прага: АМО, 2018. 143 с.
3. Халер М. Пошук і збір інформації: Навчальний посібник / За загал. ред. В. Іванова та А. Коль. К.: Академія Української Преси, Центр Вільної Преси, 2006. С.26-30.
4. Вайшенберг З. Новинна журналістика. Навчальний посібник: стандарти якості журналістської практики. К.: Академія української преси, 2004. С.21-38.

Тема 7.

Правова відповідальність за неточність подачі фактів у медіа України

План

1. Основні законодавчі акти, що регулюють відповідальність журналістів щодо оприлюдненої інформації.
2. Закон України "Про медіа": відповідальність за недостовірність інформації.
3. Типи правової відповідальності за неточність у журналістиці.
4. Процедури захисту прав медійників в Україні: загальні аспекти
5. Підсумки.

Лабораторна робота: 1) дослідження структури та змісту Закону України "Про медіа"; 2) аналіз публікацій експертів щодо Закону України "Про медіа" та їх обговорення; 3) підготовка 2-3 кейсів з журналістського досвіду про правові прецеденти щодо використання недостовірних фактів та їх презентація.

Література

1. Здоровега В. Теорія і методика журналістської творчості: Навчальний посібник. Львів: ПАІС, 2000. С.116-129.
2. Жадько В. Журналістика та основи редакторської майстерності: навчальний посібник, К.: Знання, 2012. 271 с.
3. Ботнер Ю. Журналістська майстерність: навчальний посібник, Тернопіль.: Навчальна книга – Богдан, 2013. 232 с.
4. Михайлин І. Основи журналістики: Підручник. 5-те вид. перероб. та доп. К.: Центр учбової літератури, 2011. С.261-282.
5. Журналістика: підручник / Маєр К.; пер. з нім. В. Климченка, В. Олійника / за загал. ред. В. Іванова. К.: Академія української преси, Центр вільної преси, 2022. 300 с. URL: <https://www.aup.com.ua/book-review/klaus-maier-zhurnalistika/>.

Тема 8

Аргументація в журналістиці

План

1. Логіка і психологія доказу та переконування як процес духовного спілкування.
2. Доказ і аргументація.

3. Структура доказу: теза, аргумент, демонстрація.
4. Вимоги до тези, аргументу й демонстрації.
5. Аргумент у публіцистиці. Своєрідність аргументів та їх класифікація.
6. Підсумки.

Лабораторна робота: 1) аналіз аргументації конкретного журналістського тексту; 2) створення системи аргументів на доведення 2-3 тез та представлення їх у вигляді публікації; 3) підготовка власний коментар на тему «Для чого потрібна аналітика в журналістиці?»».

Література

1. Здоровега В. Теорія і методика журналістської творчості: Навчальний посібник. Львів: ПАІС, 2000. С.116-129.
2. Жадько В. Журналістика та основи редакторської майстерності: навчальний посібник, К.: Знання, 2012. 271 с.
3. Ботнер Ю. Журналістська майстерність: навчальний посібник, Тернопіль.: Навчальна книга – Богдан, 2013. 232 с.
4. Михайлин І. Основи журналістики: Підручник. 5-те вид. перероб. та доп. К.: Центр учбової літератури, 2011. С.261-282.
5. Журналістика: підручник / Маєр К.; пер. з нім. В. Климченка, В. Олійника / за загал. ред. В. Іванова. К.: Академія української преси, Центр вільної преси, 2022. 300 с. URL: <https://www.aup.com.ua/book-review/klaus-maier-zhurnalistika/>.

Тема 9

Фактор цікавого в журналістській творчості

План

1. Цікаве та цікавість: науковий та психологічний аспекти. Цікаве як неодмінна складова якісного журналістського твору.
3. Цікавість як психологічна риса особистості та каталізатор сприйняття інформації аудиторією.

4. Цікаве (сенсація) й етика в журналістиці.
5. Цікаве й важливе: їх взаємозв'язок.
6. Цікаве в журналістиці крізь призму особистості журналіста.
7. Підсумки.

Лабораторна робота: 1) аналіз журналістських матеріалів з т. з. цікавого: цікавий факт, думка, заголовок, початок, кінцівка твору, герой матеріалу, автор публікації, ілюстрація, образ тощо; створення портфоліо; 2) створення підбірки 5-ти цікавих тем для публікацій та їх презентація; 3) пошук та презентація щонайменше 3-ох останніх сенсаційних публікацій кожного типу.

Література

1. Здоровега В. Теорія і методика журналістської творчості: Навчальний посібник. Львів: ПАІС, 2000. С.38-49.
2. Вайшенберг З. Новинна журналістика. Навчальний посібник: стандарти якості журналістської практики. К.: Академія української преси, 2004. С.217-261.
3. Жадько В. Журналістика та основи редакторської майстерності: навчальний посібник, К.: Знання, 2012. 271 с.
4. Ботнер Ю. Журналістська майстерність: навчальний посібник, Тернопіль.: Навчальна книга – Богдан, 2013. 232 с.
5. Михайлин І. Основи журналістики: Підручник. 5-те вид. перероб. та доп. К.: Центр учбової літератури, 2011. С.261-282.
6. Кузнецова О. Професійна етика журналістів: Навчальний посібник. Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2005. С.45-52, 93-101.

Тема 10.

Джерела інформації в журналістській творчості

План

1. Джерело інформації в журналістиці та вимоги до нього. Класифікація джерел інформації.

2. Робота з офіційними та неофіційними джерелами. Соціальні мережі як джерело інформації: небезпеки й переваги.
3. Особистий досвід та спостереження як джерело задуму та даних для матеріалу. Пошук інформації в традиційних та нових медіа.
4. Наукові дослідження та експертні думки в пошуковій роботі журналіста.
5. Електронні бази даних та їх використання в журналістиці
6. Критерії та засоби перевірки інформаційних джерел.

Лабораторна робота: 1) за обраною актуальною темою скласти список від 5-ти ймовірних джерел інформації для підготовки публікації; 2) створити замітку на актуальну тему, використовуючи щонайменше 3 джерела інформації (офіційне, неофіційне, історичне тощо); 3) створити кейс та презентувати його про власний досвід та використання інструментів перевірки інформації з медіа.

Література

1. Здоровега В. Теорія і методика журналістської творчості: Навчальний посібник. Львів: ПАІС, 2000. С. 26-37.
2. Михайлин І. Основи журналістики: Підручник. 5-те вид. перероб. та доп. К.: Центр учбової літератури, 2011. С. 225-239.
3. Журналістика: підручник / Маєр К.; пер. з нім. В. Климченка, В. Олійника / за загал. ред. В. Іванова. К.: Академія української преси, Центр вільної преси, 2022. 300 с. URL: <https://www.aup.com.ua/book-review/klaus-maier-zhurnalistika/>.
4. Ботнер Ю. Журналістська майстерність: навчальний посібник, Тернопіль.: Навчальна книга – Богдан, 2013. 232 с.

Тема 11

Методика збору та опрацювання інформації в журналістській творчості. Традиційні та нетрадиційні, соціологічні методи збору та опрацювання інформації.

План

1. Визначення поняття „метод”, „методика”, „методологія”.

2. Основні методи та прийоми журналістського пізнання дійсності.
3. Традиційні журналістські методи (спостереження, експеримент, інтерв'ю, вивчення документів):
 - а) види спостережень;
 - б) експеримент в журналістській діяльності: форми, види та вимоги до його проведення;
 - в) метод інтерв'ю: підготовка, проведення та використання отриманих даних.
 - г) методика обробки документів.
4. Метод прогнозування, біографічний метод та їх застосування в журналістиці.
5. Соціологічні методи в журналістиці: соціопитування, анкетування, тестування, соціометричні опитування тощо.
6. Підсумки

Лабораторна робота: 1) аналіз публікацій медіа. Завдання: знайти втілені в текстах журналістів застосування традиційних, нетрадиційних та соціологічних методів збору інформації для публікації; 2) обговорення результатів; 3) дискусія на тему «Коли журналіст повинен зупинити збір даних?»

Література

1. Здоровега В. Теорія і методика журналістської творчості: Навчальний посібник. Львів: ПАІС, 2000. С.84-96.
2. Халер М. Пошук і збір інформації: Навчальний посібник. К.: Академія Української Преси, Центр Вільної Преси, 2006. 308с.
3. Войтович Н. О., Імбіровська-Сиваківська Л. А. Медіаграмотність: технології і практичне застосування/ За заг. ред. В. Ф. Іванова. Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2024. 57 с. URL.: <https://www.aup.com.ua/book-review/mediagramotnist-tekhnologii-i-prakt/>.
4. Лубкович І. Соціологія і журналістика. Львів: ПАІС, 2005. 176 с.
5. Кузнецова О. Аналітичні методи в журналістиці: Навч. посібн. Львів, 2002. – С.9-14, 119.

Тема 12

Спостереження як метод збору інформації в журналістиці

План

1. Спостереження в журналістиці як метод підготовки репортажів, розслідувань та інших журналістських матеріалів.
2. Види спостереження (одноосібне та в групі, відкрите та приховане, включене та невключене, систематичне та несистематичне, лабораторне та польове тощо).
3. Основні етапи спостереження та технічні засоби.
4. Етика журналістського спостереження.
5. Підсумки

Лабораторна робота: 1) практичне (позааудиторне) застосування 3-4 типів спостереження під час збору інформації для публікації; 2) аналіз зібраних матеріалів; 3) представлення отриманих результатів.

Література

1. Журналістика: підручник / Маєр К.; пер. з нім. В. Климченка, В. Олійника / за загал. ред. В. Іванова. К.: Академія української преси, Центр вільної преси, 2022. 300 с. URL: <https://www.aup.com.ua/book-review/klaus-maier-zhurnalistika/>.
2. Халер М. Пошук і збір інформації: Навчальний посібник. К.: Академія Української Преси, Центр Вільної Преси, 2006. 308с.
3. Михайлин І. Основи журналістики: Підручник. 5-те вид. перероб. та доп. К.: Центр учбової літератури, 2011. С.317-340.
4. Лубкович І. Соціологія і журналістика. Львів: ПАІС, 2005. 176 с.
5. Кузнецова О. Аналітичні методи в журналістиці: Навч. посібн. Львів, 2002. С.9-14, 119.

Тема 13.

Метод експерименту в журналістиці та його застосування

План

1. Експеримент як метод збору інформації. Роль експерименту в соціальній та розслідувальній журналістиці.
2. Види журналістських експериментів та їх суть (соціальні, соціологічні, психологічні, польові тощо).
3. Етапи організації журналістського експерименту.
4. Етичні аспекти журналістського експерименту.
5. Приклади успішних журналістських експериментів.
6. Підсумки

Лабораторна робота: 1) практичне (позааудиторне) застосування експерименту під час збору матеріалу для публікації; 2) аналіз зібраних матеріалів; 3) представлення отриманих результатів.

Література

1. Здоровега В. Теорія і методика журналістської творчості: Навчальний посібник. Львів: ПАІС, 2000. С.84-96.
2. Халер М. Пошук і збір інформації: Навчальний посібник. К.: Академія Української Преси, Центр Вільної Преси, 2006. 308с.
3. Михайлин І. Основи журналістики: Підручник. 5-те вид. перероб. та доп. К.: Центр учбової літератури, 2011. С.317-340.
4. Лубкович І. Соціологія і журналістика. Львів: ПАІС, 2005. 176 с.
5. Журналістика: підручник / Маєр К.; пер. з нім. В. Климченка, В. Олійника / за загал. ред. В. Іванова. К.: Академія української преси, Центр вільної преси, 2022. 300 с. URL: <https://www.aup.com.ua/book-review/klaus-maier-zhurnalistika/>.

Тема 14.

Інтерв'ю в журналістиці як метод збору інформації.

План

1. Роль інтерв'ю як методу збору первинної інформації.

2. Типи соціологічного інтерв'ю в журналістиці та їх специфіка: структуроване, неструктуроване, напівструктуроване, глибинне, інтерв'ю з експертом.
3. Етапи проведення інтерв'ю.
4. Психологія інтерв'ю: робота з респондентами.
5. Етика інтерв'ю. Аналіз інтерв'ю: інтерпретація відповідей респондентів.
6. Підсумки

Лабораторна робота: 1) практичне (позааудиторне) застосування методу інтерв'ю під час збору матеріалу для публікації, підготовка та проведення інтерв'ю з експертом на актуальну тему, запропоновану викладачем чи на вибір студента; 2) презентація питальника до респондента; 3) представлення отриманих результатів у вигляді публікації.

Література

1. Здоровега В. Теорія і методика журналістської творчості: Навчальний посібник. Львів: ПАІС, 2000. С.84-96.
2. Халер М. Пошук і збір інформації: Навчальний посібник. К.: Академія Української Преси, Центр Вільної Преси, 2006. 308с.
3. Михайлин І. Основи журналістики: Підручник. 5-те вид. перероб. та доп. К.: Центр учбової літератури, 2011. С.317-340.
4. Журналістика: підручник / Маєр К.; пер. з нім. В. Климченка, В. Олійника / за загал. ред. В. Іванова. К.: Академія української преси, Центр вільної преси, 2022. 300 с. URL: <https://www.aup.com.ua/book-review/klaus-maier-zhurnalistika/>.
5. Кузнецова О. Аналітичні методи в журналістиці: Навч. посібн. Львів, 2002. С.9-14, 119.

Тема 15.

Використання соціологічних методів збору інформації в журналістиці

План

1. Важливість соціологічних даних для дослідження суспільних проблем. Основні соціологічні методи збору інформації.
2. Проведення опитувань та анкетування: правила та специфіка.

3. Застосування соціологічного інтерв'ю та фокус-груп для вивчення громадської думки.
4. Новітні технології дослідження суспільних настроїв в інтернеті.
5. Проблеми та обмеження соціологічних методів у журналістиці (вибірки, похибки, фальсифікація).

Лабораторна робота: 1) практичне (позааудиторне) застосування одного із соціологічних методів під час збору матеріалу для публікації, створення фокус-групи, проведення анкетування чи соціопитування, здійснення глибинного інтерв'ю; 2) аналіз зібраних даних; 3) представлення отриманих результатів.

Література

1. Здоровега В. Теорія і методика журналістської творчості: Навчальний посібник. Львів: ПАІС, 2000. С.84-96.
2. Халер М. Пошук і збір інформації: Навчальний посібник. К.: Академія Української Преси, Центр Вільної Преси, 2006. 308с.
3. Михайлин І. Основи журналістики: Підручник. 5-те вид. перероб. та доп. К.: Центр учбової літератури, 2011. С.317-340.
4. Лубкович І. Соціологія і журналістика. Львів: ПАІС, 2005. 176 с.
5. Кузнецова О. Аналітичні методи в журналістиці: Навч. посібн. Львів, 2002. С.9-14, 119.

Тема 16

Зміст та структура журналістського твору.

План

1. Початковий етап формування журналістського матеріалу в контексті основних стадій роботи над твором.
2. Специфіка журналістського задуму теми, ідеї, сюжету та загальної концепції твору.

3. Композиція. Типи композиційних форм. Сюжет твору.
4. Архітектоніка журналістського твору. Поняття про фабулу.
5. Структурна модель інформаційних, аналітичних, художньо-публіцистичних жанрів.
6. Підсумки.

Лабораторна робота: 1) аналіз специфіки задуму, теми, ідеї, композиції, сюжету, архітектоніки та фабули медіатворів на вибір студента, їх обговорення. 2) творча робота над елементами змісту журналістського твору за конкретною темою, формування концепції власної публікації; 3) представлення результатів.

Література

1. Журналістика: підручник / Маєр К.; пер. з нім. В. Климченка, В. Олійника / за загал. ред. В. Іванова. К.: Академія української преси, Центр вільної преси, 2022. 300 с. URL: <https://www.aup.com.ua/book-review/klaus-maier-zhurnalistika/>.
2. Жадько В. Журналістика та основи редакторської майстерності: навчальний посібник, К.: Знання, 2012. 271 с.
3. Ботнер Ю. Журналістська майстерність: навчальний посібник, Тернопіль.: Навчальна книга – Богдан, 2013. 232 с.
4. Войтович Н. О., Імбіровська-Сиваківська Л. А. Медіаграмотність: технології і практичне застосування/ За заг. ред. В. Ф. Іванова. Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2024. 57 с. URL.: <https://www.aup.com.ua/book-review/mediagramotnist-tekhnologii-i-prakt/>.

Тема 17

Технологія створення журналістського твору: початок, заголовок, план, виклад матеріалу та кінцівка.

План

- 1.Методика написання першої фрази.
2. Заголовок твору, його загальні характеристики.

3. План твору. Специфіка викладу матеріалу: контур твору та його формо-змістове наповнення.
4. Кінцівка твору: ідейно-змістова функція та стиль. Завершальна робота журналіста над текстом.
5. Сильова специфіка журналістського матеріалу.
6. Підсумки

Лабораторна робота: 1) аналіз медіатекстів (запропонованих викладачем чи на вибір студента) з використанням різних технік початку публікації; 2) опрацювання та представлення застосування різних методів викладу матеріалу в публіцистичному творі (тексти на вибір); 3) підготовка та презентація дослідження стильових особливостей журналістських матеріалів одного із популярних українських медійників.

Література

1. Здоровега В. Теорія і методика журналістської творчості: Навчальний посібник. Львів: ПАІС, 2000. С. 97-104.
2. Жадько В. Журналістика та основи редакторської майстерності: навчальний посібник, К.: Знання, 2012. 271 с.
3. Ботнер Ю. Журналістська майстерність: навчальний посібник, Тернопіль.: Навчальна книга – Богдан, 2013. 232 с.
4. Михайлин І. Основи журналістики: Підручник. 5-те вид. перероб. та доп. / І.Л. Михайлин. К.: Центр учбової літератури, 2011. С.367-384.

Тема 18

Заголовок в журналістиці: структура, функції та техніки створення

План

1. Заголовок та його роль у журналістському тексті. Заголовковий комплекс: структура. Функції заголовка.
2. Класифікація заголовків та їх характеристики.
3. Ліди та їх особливості.

4. Принципи створення ефективних заголовків. Небезпеки заголовків.
5. Клікбейт та етика створення заголовків. Роль заголовка в пошуковій оптимізації (SEO).
6. Підсумки.

Лабораторна робота: 1) формулювання різних типів заголовків (простого, питального та емоційного тощо) до новинного тексту, запропонованого викладачем; 2) підбір 10-ти невдалих за різними параметрами заголовків та аналіз вибору; 3) створення 3-ох варіантів клікабельних заголовків для онлайн ЗМІ за актуальною темою, запропонованою викладачем чи на вибір студента.

Література

1. Здоровега В. Теорія і методика журналістської творчості: Навчальний посібник. Львів: ПАІС, 2000. С.105-115.
2. Тарасюк В. Ю. Збирай фактаж – пиши репортаж! [Практична журналістика / Жанрологія]: навчально-методичний посібник. 2022, Ужгород: ПП Наумченко Н. В. 56 с. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/48652>.
3. Ботнер Ю. Журналістська майстерність: навчальний посібник, Тернопіль.: Навчальна книга – Богдан, 2013. 232 с.
4. Михайлин І. Основи журналістики: Підручник. 5-те вид. перероб. та доп. / І.Л. Михайлин. К.: Центр учбової літератури, 2011. С.367-384.

Тема 19

Засоби візуалізації контенту в журналістському творі.

План

1. Візуальні елементи як засоби підвищення інформативності й привабливості матеріалу.
2. Типи візуальних засобів та їх особливості. Функції візуальних елементів у журналістських творах.
3. Фотографія в журналістському тексті. Загальні вимоги до фотоілюстрацій.

4. Інфографіка в журналістиці та її застосування. Типи інфографіки.
5. Технічні та етичні аспекти використання візуальних матеріалів Практичне використання візуальних засобів у цифровій журналістиці.
6. Мультимедійні матеріали. SEO та візуальні матеріали

Лабораторна робота: 1) аналіз та демонстрація фото-, інфографіки чи інших візуальних елементів 3-ох медійних текстів (на вибір студента), які виконують інформативну, емоційну чи функцію привернення уваги до публікації. 2) на основі статистичних даних, цифрової інформації (економічні показники, соціальні дослідження тощо) студенти створюють інфографіку для використання в аналітичному матеріалі; 3) підібрати, створити фото до теми інфографіки; 4) представити концепцію мультимедійного матеріалу.

Література

1. Журналістика: підручник / Маєр К.; пер. з нім. В. Климченка, В. Олійника / за загал. ред. В. Іванова. К.: Академія української преси, Центр вільної преси, 2022. 300 с. URL: <https://www.aup.com.ua/book-review/klaus-maier-zhurnalistika/>.
2. Здоровега В. Теорія і методика журналістської творчості: Навчальний посібник. Львів: ПАІС, 2000. С.105-115.
3. Жадько В. Журналістика та основи редакторської майстерності: навчальний посібник, К.: Знання, 2012. 271 с.
4. Ботнер Ю. Журналістська майстерність: навчальний посібник, Тернопіль.: Навчальна книга – Богдан, 2013. 232 с.

Тема 20

Форма журналістського твору в сучасному медіапросторі.

План

1. Поняття «жанр» та «формат». Система відображення повідомлень в журналістиці.
2. Природа інформаційного відображення в різних медіа. Методика створення інформаційного продукту.

3. Форма аналітичного твору в журналістиці: а) жанрова палітра; б) природа й специфіка журналістського аналізу; в) методика роботи.
4. Художньо-публіцистичні форми медіатекстів: а) жанрові модифікації та методика роботи; б) образність у журналістиці й природа публіцистичного образу.
5. Новітні форми журналістських публікацій та їх особливості.
6. Підсумки.

Лабораторна робота: 1) визначення жанрової палітри конкретних друкованих ЗМІ, їх характеристика за жанроозначуваними компонентами; 2) аналіз мультижанрових медіатекстів; 3) створення медіатекстів, запропонованого викладачем жанру чи формату та їх презентація.

Література

1. Журналістика: підручник / Маєр К.; пер. з нім. В. Климченка, В. Олійника / за загал. ред. В. Іванова. К.: Академія української преси, Центр вільної преси, 2022. 300 с. URL: <https://www.aup.com.ua/book-review/klaus-maier-zhurnalistika/>.
3. Михайлин І. Основи журналістики: Підручник. 5-те вид. перероб. та доп. К.: Центр учбової літератури, 2011. С.261-282.
2. Жадько В. Журналістика та основи редакторської майстерності: навчальний посібник, К.: Знання, 2012. 271 с.
3. Ботнер Ю. Журналістська майстерність: навчальний посібник, Тернопіль.: Навчальна книга – Богдан, 2013. 232 с.

План аналізу публіцистичного твору

1. Назва твору, автор, місце розміщення, оприлюднення, медіа.
2. Жанр.
3. Актуальність тематики (довести, що твір є актуальним).
4. Коротко сформулювати сюжет твору.
5. Представте композицію твору, основні тематичні блоки, ілюстративні елементи.
6. Головна думка.
7. Факти та аргументи, представлені в творі (наведіть приклади).
8. Застосування методу «лабораторності».
9. Використання документалізму у творі.
10. Представте всі типи публіцистичних образів, що зображені в творі.
11. Наведіть приклади використання художніх засобів, цитат відомих людей тощо.
12. Продемонструйте намагання автора вплинути на аудиторію.
13. Оцініть творчий задум автора (в чому проявляється).

Теми для самостійного опрацювання

1. Правові аспекти творчої діяльності журналіста. Структура та загальний зміст закону України «Про медіа». Створити презентацію до теми.
2. Професійні вимоги та специфіка роботи в редакції ЗМІ. Зробити підбірку статутів відомого українського та зарубіжного медіа, опрацювати вимоги до журналіста редакції.
3. Механізми творчого мислення в сучасному медійному дискурсі. Мистецтво й журналістика: межі взаємодії. Створити портфоліо цікавих прикладів із професійної практики.
4. Сучасна українська світоглядна публіцистика та її представники. Створити презентацію до теми.
5. Журналістика даних в журналістській творчості. Опрацювати тему та створити публікацію на основі збору статистичної інформації.
6. Методика актуалізації журналістського тексту в сучасному журналістикознавстві. Створити підбірку рекомендацій для майбутніх медійників.
7. Сучасні формати подачі журналістського твору та їх специфіка для різних типів медіа. Опрацювати тему за літературою до курсу.
8. Включене спостереження в журналістській творчості в історичній ретроспективі. Створити відеоповідомлення до обраної теми.
9. Специфіка застосування «відновного наративу» при створенні журналістських публікацій як новий метод подачі інформації. Опрацювати тему, створити презентацію.
10. Конфлікти в журналістській діяльності: типологія та методи вирішення. Опрацювати тему. Створити підбірку рекомендацій для майбутніх медійників.
11. Фотографія в журналістиці. Типологія. Новітні методи увиразнити фотозображення. Підготувати серію фотоілюстрацій для власних публікацій: репортажу, проблемної публікації та інтерв'ю.
12. Фотографія в журналістиці. Типологія. Новітні методи увиразнити фотозображення. Підготувати серію фотоілюстрацій для власних публікацій: репортажу, проблемної публікації та інтерв'ю.
13. Екстремальна та експериментальна складова журналістської творчості як виклики сучасності Опрацювати тему, створити презентацію.

Перелік питань до заліку

1. Суспільні основи функціонування сучасної журналістики та їх вплив на творчу діяльність журналіста.
2. Головні аспекти вивчення особливостей журналістської творчості та їх загальна характеристика,
3. Основні принципи журналістикознавства, його зв'язок з іншими науками.
4. Форми та види журналістської творчості.
5. Редакційний колектив: структура та функції. Розподіл ролей.
6. Поняття про інформаційну політику, статут та функціональні обов'язки працівника редакції.
7. Командна взаємодія в творчому колективі. Конфлікти, стресові ситуації та творча криза та методи їх подолання.
8. Психологічний аспект творчості в журналістиці, закономірності та особливості застосування уяви, інтуїції, мотивації у творчій роботі журналіста.
9. Основні способи та свідомі логічні методи журналістського пізнання дійсності.
10. Психологічні особливості журналістської творчості в редакційному колективі, творчі форми співпраці, змагальні, конкурентні стосунки тощо.
11. Поняття публіцистики як виду творчості та одного з визначальних потоків журналістської інформації.
12. Своєрідність функцій та предмета публіцистики, змісту та форми публіцистичного твору,
13. Сутність понять «публіцистичний метод» та «публіцистичність».
14. Основні ознаки публіцистичного твору.
15. Українська публіцистика в історичному ракурсі.
16. Роль та місце факту в процесі комунікації, поняття «факт» та його основні характеристики.
17. Способи розгортання факту в різних журналістських жанрах.
18. Класифікація фактів в журналістському тексті.
19. Обставини правової та етичної відповідальності журналіста за точність передачі фактів.
20. Значення фактчекінгу в сучасній журналістиці. Поняття фактчекінгу та його принципи.
21. Основні етапи перевірки фактів.
22. Інструменти фактчекінгу та їх застосування.
23. Етичні та правові аспекти використання недостовірних фактів у журналістиці.

24. Основні законодавчі акти, що регулюють відповідальність журналістів щодо оприлюдненої інформації.
25. Закон України "Про медіа": відповідальність за недостовірність інформації.
26. Типи правової відповідальності за неточність у журналістиці.
27. Процедури захисту прав медійників в Україні: загальні аспекти.
28. Логіка і психологія доказу та переконування. Доказ і аргументація.
29. Структура доказу: теза, аргумент, демонстрація. Вимоги до тези, аргументу й демонстрації.
30. Аргумент у публіцистиці. Своєрідність аргументів та їх класифікація.
31. Цікавість та інтерес як психологічні та наукові феномени, складові цікавого в журналістиці,
32. Психологічні особливості аудиторії як передумова цікавості журналістського твору.
33. Цікаве й питання етики в журналістиці, поняття цікавого й важливого.
34. Особистість і цікаве в журналістиці.
35. Сенсація в журналістиці. Види сенсацій.
36. Засоби актуалізації зібраного матеріалу та просування власного медіапродукту.
37. Джерело інформації в журналістиці та вимоги до нього.
38. Класифікація джерел інформації. Робота з офіційними та неофіційними джерелами.
39. Соціальні мережі як джерело інформації: небезпеки й переваги.
40. Особистий досвід та спостереження як джерело задуму та даних для матеріалу.
41. Пошук інформації в традиційних та нових медіа.
42. Наукові дослідження та експертні думки в пошуковій роботі журналіста. Електронні бази даних та їх використання в журналістиці
43. Критерії та засоби перевірки інформаційних джерел.
44. Визначення поняття «метод», «методика», «методологія». Основні методи та прийоми журналістського пізнання дійсності.
45. Традиційні журналістські методи : загальна характеристика.
46. Метод прогнозування в журналістській творчості та його специфіка.
47. Біографічний метод та його застосування в журналістиці.
48. Соціологічні методи в журналістиці: соціопитування, анкетування, тестування, соціометричні опитування тощо.

49. Види спостереження (одноосібне та в групі, відкрите та приховане, включене та невключене, систематичне та несистематичне, лабораторне та польове тощо).
50. Основні етапи спостереження та технічні засоби. Етика журналістського спостереження.
51. Експеримент як метод збору інформації. Роль експерименту в соціальній та розслідувальній журналістиці.
52. Види журналістських експериментів та їх суть (соціальні, соціологічні, психологічні, польові тощо).
53. Етапи організації журналістського експерименту. Етичні аспекти журналістського експерименту.
54. Роль інтерв'ю як методу збору первинної інформації.
55. Типи соціологічного інтерв'ю в журналістиці та їх специфіка: структуроване, неструктуроване, напівструктуроване, глибинне, інтерв'ю з експертом)
56. Етапи проведення інтерв'ю. Етика інтерв'ю.
57. Психологія інтерв'ю: робота з респондентами. Аналіз інтерв'ю: інтерпретація відповідей респондентів.
58. Важливість соціологічних даних для дослідження суспільних проблем. Основні соціологічні методи збору інформації.
59. Проведення опитувань та анкетування: правила та специфіка.
60. Застосування соціологічного інтерв'ю та фокус-груп для вивчення громадської думки.
61. Новітні технології дослідження суспільних настроїв в інтернеті.
62. Проблеми та обмеження соціологічних методів у журналістиці (вибірки, похибки, фальсифікація).
63. Початковий етап формування журналістського матеріалу в контексті основних стадій роботи над твором.
64. Специфіка журналістського задуму теми, ідеї, сюжету та загальної концепції твору.
65. Композиція. Типи композиційних форм. Сюжет твору. Архітектоніка журналістського твору. Поняття про фабулу.
66. Структурна модель інформаційних, аналітичних, художньо-публіцистичних жанрів.
67. Методика написання першої фрази. Заголовок твору, його загальні характеристики. План твору..
68. Специфіка викладу матеріалу: контур твору та його формо-змістове наповнення. Кінцівка твору: ідейно-змістова функція та стиль.

69. Сильова специфика журналістського матеріалу. Завершальна робота журналіста над текстом.
70. Заголовок та його роль у журналістському тексті. Заголовковий комплекс: структура.
71. Функції заголовка. Класифікація заголовків та їх характеристики.
72. Ліди та їх особливості.
73. Принципи створення ефективних заголовків. Небезпеки заголовків.
74. Клікбейт та етика створення заголовків. Роль заголовка в пошуковій оптимізації (SEO).
75. Візуальні елементи як засоби підвищення інформативності й привабливості матеріалу. Типи візуальних засобів та їх особливості.
76. Функції візуальних елементів у журналістських творах.
77. Інфографіка в журналістиці та її застосування. Типи інфографіки.
78. Технічні, практичні та етичні аспекти використання візуальних матеріалів у цифровій журналістиці.
79. Поняття «жанр» та «формат» в журналістиці.
80. Природа та форма інформаційного відображення в різних медіа.
81. Форма та сутність аналітичного твору в журналістиці: а) жанрова палітра; б) природа й специфіка журналістського аналізу; в) методика роботи.
82. Художньо-публіцистичні форми медіатекстів: а) жанрові модифікації та методика роботи; б) образність у журналістиці й природа публіцистичного образу.

Рекомендовані джерела інформації

1. Андрусечко П., Коваленко А. Від Революції Гідності до повномасштабної війни: як журналісти набували досвіду в реальних умовах: практичний посібник/ за загал. ред. В. Іванова. К. : Центр вільної преси, 2024. 56 с. URL.: <https://www.aup.com.ua/book-review/vid-revoluyucii-gidnosti-do-povnomasht/>.
2. Баронін А.С. Аналіз і прогноз у політиці та бізнесі: курс лекцій. К.: вид. «Паливода А.В.», 2005. 128 с.
3. Бідзіля Ю., Соломін Є., Толочко Н., Шаповалова Г., Шебештян Я. Медіа Закарпаття крізь призму етнотолерантності: монографія. Ужгород: Гражда, 2019. 372 с.
4. Вайшинберг З., Кляйнштойбер Г. Й., Пьорксен Б. Довідник журналіста та медіа. К.: Академія вільної преси, Центр вільної преси, 2011. 529 с.
5. Войтович Н. О., Імбіровська-Сиваківська Л. А. Медіаграмотність: технології і практичне застосування/ За заг. ред. В. Ф. Іванова. Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2024. 57 с. URL.: <https://www.aup.com.ua/book-review/mediagramotnist-tekhnologii-i-prakt/>.
6. Волощак М. Збірник мовностилістичних порад лінгвістів, літературознавців, публіцистів. К.: Марія Волощак, 2021. 240 с.
7. Галич В. Поетика публіцистичного тексту (на матеріалі творчості Олеся Гончара): навч. посібн. К.: Шлях, 2006. 200 с.
8. Гарачковська О. О. Жанри журналістики в системі друкованих ЗМІ: навч. посібник. Київ: Видавничо-поліграфічна база КНУ КіМ. 2019. 344 с.
9. Гарматій О. В. Інформаційні жанри як пріоритетні у практиці інформагенств. Поліграфія і видавнича справа. 2015. С. 141–148.
10. Голуб О. П. Медіакомпас: путівник професійного журналіста. Практичний посібник / Інститут масової інформації. К.: ТОВ «Софія-А», 2016. 184 с.
11. Діпфейк та дезінформація: практ. посіб. / Агнешка М. Вальорска; пер. з нім. В. Олійника К.: Академія української преси; Центр вільної преси, 2020. 36 с. URL: <https://www.aup.com.ua/book-review/dipfeyk-ta-dezinformaciya-valorska-m/>.
12. Дмитровський З. Аналітична журналістика: Тексти лекцій. Львів: Малий видавничий центр факультету журналістики ЛНУ ім. І. Франка, 2021. 139 с.
13. Досенко А., Погребняк І. Інтернет-журналістика: комунікативні маркери: навчально-методичний посібник. К.: ЦУЛ, 2021. 184 с.
14. Дрешпак В. М. Жанрологія журналістських творів: навчальний посібник. Дніпро: УМСФ, 2021. 186 с.
15. Журналістика: підручник / Маєр К.; пер. з нім. В. Климченка, В. Олійника / за загал. ред. В. Іванова. К.: Академія української преси, Центр вільної преси, 2022. 300 с. URL: <https://www.aup.com.ua/book-review/klaus-maier-zhurnalistika/>.

16. Журналістський фах: газетно-журнальне виробництво: навчальний посібник / Т. О. Приступенко, Р. В. Радчик, М. К. Василенко та ін. за ред. В. В. Різуна. – 2-ге вид., перероб. і допов. К.: видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2012. 352 с.
17. Здоровага В. Й. Теорія і методика журналістської творчості: Підручник. 3-тє вид. Львів: ПАІС, 2008. 276 с.
18. Іванов В., Сердюк В. Журналістська етика: Підручник / Передм. В. П. Мостового. 2-е вид., випр. К.: Вища шк., 2007. 232 с.
19. Ільяхов М., Саричева Л. Пиши, скорочуй. Як створити дієвий текст / Перекладач і адаптатор О. Кобелецька. К.: Форс Україна, 2021. 440 с.
20. Інформаційна гігієна та медіаосвіта: що нового в умовах воєнного часу. Навчально-методичний посібник / за редакцією Волошенюк О. В., Іванова В. Ф., Євтушенко Р. І. К.: Академія української преси, Центр вільної преси, 2023. 44 с. URL: <https://www.aup.com.ua/book-review/informaciyna-gigiena-ta-mediaosvita/>.
21. Капелюшний А. Стилїстика й редагування: практичний словник-довідник журналіста. Львів: ПАІС, 2002. 576 с.
22. Лубкович І. Соціальна психологія масової комунікації: підручник. Львів: ПАІС, 2013. 252 с.
23. Медіаграмотність під час війни: теорія, методика, інтерактив. Навчальний посібник / Довженко О., Єгорова А., Іванова Т., Міський В., Потапова В., Юричко А. / за загал. ред. О. Волошенюк, В. Іванова. К. : Академія української преси, Центр вільної преси, 2023. 68 с. URL.: <https://www.aup.com.ua/book-review/mediagramotnist-pid-chas-viyni-teori/>
24. Методичні «родзинки» онлайн-тренінгу з медіаграмотності «Будь в тренді: МІГ в online!»: практичний посібник / Іванова Т., Ізбаш С. / за заг. ред. В. Іванова. К.: Академія української преси, Центр вільної преси, 2020. 96 с. URL: <https://www.aup.com.ua/book-review/16926-2/>.
25. Михайлин І. Л. Основи журналістики. Підручник. 5-те вид. перероб. та доп. К.: Центр учбової літератури, 2011. 496 с.
26. Михайлин Основи журналістики: підручник. К.: ЦУЛ, 2002. 284 с.
27. Мобільна журналістика: практичний посібник / Сташен Б.; пер. з нім. В. Климченка / за загал. ред. В. Іванова. К.: Центр вільної преси, 2021. 260 с. URL: <https://www.aup.com.ua/book-review/mobilna-zhurnalistika-praktichniy-po/>.
28. Мой Д., Ордольфф М. Телевізійна журналістика: Практична журналістика, том 62 / За загал. ред. В. Ф. Іванова; пер. з нім. В. Климченка. Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2019. 234 с. URL: <https://www.aup.com.ua/televiziyna-zhurnalistika/>.

29. Павлів В. Журналістський фейлетон. Практичний посібник. Львів: вид. Українського католицького університету, 2017. 128 с.
30. Павлів В. Репортаж: між фактами та емоціями. Практичний посібник для журналістів. Львів: вид. Українського католицького університету, 2015. 120 с.
31. Пиши сильно: практичні вправи, поради, теорія / упоряд. Litosvita. 3-тє вид. К.: Пабулум, 2019. 240 с.
32. Політика гендерної рівності в медійному контенті (2024). URL: <https://cje.org.ua/library/polityka-gendernoї-rivnosti-v-mediynomu-kontenti/>.
33. Посібник з журналістської етики / [Куликов А., Кузьменко Л., Дворовий М., Дуцик Д., Куш Л.]. К: Комісія з журналістської етики, 2023. 129 с. URL: <https://cje.org.ua/library/posibnyk-z-zhurnalistskoї-etyky/>
34. Потятиник Б. В. Інтернет-журналістика: навч. посіб. Львів: ПАІС, 2010. 246 с.
35. Почапська О. І. (Не)безпека в цифровому світі. Навчальний посібник / Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2024. 59 с. URL.: <https://www.aup.com.ua/book-review/nebezpeka-v-cifrovomu-sviti-navchal/>.
36. Правила світу інформації: як українським медіа наблизитися до європейських стандартів: посіб. для журналістів / Л. Опришко, А. Сафаров, О. Чуранова. К.: Рада Європи. 2019. 108 с.
37. Практикум із журналістської етики. <https://cje.org.ua/library/praktykum-iz-zhurnalistskoї-etyky-2012/>.
38. Проблематика ЗМІ: навч. посіб.: у 2 т. Т. 2. [ред. і упоряд. О.Холод; автори: І. Козюпа, І. Костенко, О. Холод та ін.]. К., 2011. С. 570 с.
39. Психологія журналістської творчості: Конспект лекцій / Укладач О. А. Кривопишина. Суми: Вид-во СумДУ, 2009. 132 с.
40. Путівник ретельного журналіста. К.: ТОВ «Київська поліграфія», 2006. 176 с.
41. Словник журналіста: Терміни, мас-медіа, постаті / За заг. ред. Ю. М. Бідзілі. Ужгород: ВАТ «Видавництво «Закарпаття», 2007. 224 с.
42. Словник журналіста: терміни, масс-медіа, постаті / за заг. ред. Ю.М. Бідзілі. Ужгород: ВАТ „Вид-во «Закарпаття»”, 2007. 224 с.
43. Степанова Н. М. STOP-стереотипи: методи їх подолання в українському суспільстві / Н. М. Степанова. К.: Академія української преси, Центр вільної преси, 2024. 61 с. URL: <https://www.aup.com.ua/book-review/stop-stereotipi-metodi-ikh-podolannya-v-ukr/>.
44. Сторр В. Наука сторітелінгу. Чому історії впливають на нас і як ними впливати на інших. 3-є вид. К. Наш формат, 2024. 224 с.

45. Тарасюк В. Ю. Збирай фактаж – пиши репортаж! [Практична журналістика / Жанрологія]: навчально-методичний посібник. 2022, Ужгород: ПП Наумченко Н. В. 56 с. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/48652>.
46. Тарасюк В. Ю. Публіцистика: Навчально-методичні матеріали для студентів відділення журналістики денної та заочної форм навчання. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2015. 48 с.
47. Тарасюк В. Ю. Теорія і практика друкованої журналістики: Жанрологія. Навчально-методичний посібник із курсу для студентів, які опановують журналістський фах. Ужгород: ПП Наумченко Н. В., 2024. 112 с.
48. Теорія і практика друкованої журналістики. Навчально-методичний посібник для проведення лабораторних занять (для студентів відділення журналістики) / Уклад. Барчан О. В. Ужгород: Говерла, 2021. 28 с.
49. Теорія і практика журналістської творчості: методичні матеріали та короткий словник найчастіше вживаних термінів для студентів відділення журналістики філологічного факультету. Вид. 2-е, перероб. і доп. / укл. канд. філол. наук В. Ю. Тарасюк. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2009. 60 с.
50. Теорія і практика журналістської творчості: методичні матеріали та короткий словник найчастіше вживаних термінів...[вид. 2-е, перероб. і доп.] / укл. канд. філол. наук В.Ю. Тарасюк. Ужгород: вид-во УжНУ „Говерла”. 60 с.
51. Техніка інтерв'ю. К., 2000. 119 с.
52. Техніка репортажу. К., 2000. 60 с.
53. Чекмишев О. Основи журналістики: навч. посіб. К.: ВЦ «Академія», 2021. 168 с.
54. Чекмишев О. Основи журналістики: навчальний посібник. К.: ВЦ «Академія», 2021. 168 с.
55. Як можна протидіяти «фейковим новинам»? : Аналіз. Київ: Фонд Фрідріха Науманна за Свободу, Академія української преси, 2019/ URL: <https://www.aup.com.ua/book-review/yak-mozhna-protidiyati-feykovim-novina/>.
56. Як співпрацювати з медіа та достукатись до людей, які для вас важливі: посібник / Л. Смоляр, О. Довженко. Центр журналістики Київської школи економіки, 2020. 36 с.
57. Bull A. Multimedia Journalism: A Practical Guide (3rd Edition). Routledge, 2021. 510 p.
58. Gray J., Bounegru L., Chambers L. The Data Journalism Handbook: Towards a Critical Data Practice (2nd Edition). O'Reilly Media, 2021. 500 p.
59. Harcup T. Journalism: Principles and Practice (4th Edition). SAGE Publications, 2021. 288 с.

60. Kovach B., Rosenstiel T. The Elements of Journalism (4th Edition). Crown Publishing Group, 2021. 352 p.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Академія української преси. URL: <http://www.aup.com.ua>.
2. Детектор медіа. URL: <http://detector.media>.
3. Електронна бібліотека Інституту журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка. URL: <http://www.journ.univ.kiev.ua/>.
4. Кафедра журналістики Ужгородського національного університету. URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/cat/ffilology-filshur#>.
5. Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника. URL: <https://www.lsl.lviv.ua/index.php/uk/golovna2/>.
6. Медіа-IQ. URL: <http://media-iq.tilda.ws/medialiteracy>.
7. Наукова бібліотека Ужгородського національного університету. URL: <http://www.lib.uzhnu.edu.ua/>.
8. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>.
9. Fake off. URL: <http://fakeoff.org/uk>.
10. Stop Fake. URL: <https://www.stopfake.org>.

Корисні цитати у записник

Перед словом усі рівні (Павло Мовчан).

Стань полководцем своїх думок: навчи їх хоробрості (Дмитро Арсенич).

Холодний стиль - це мертва думка під виглядом багатослівності (Феофан Прокопович).

Наша Батьківщина благає допомоги красномовства, бо так багато її преславних подвигів поминається глибокою мовчанкою (Феофан Прокопович).

Не все отрута, що неприємне на смак (Григорій Сковорода).

Бери вершину і матимеш половину (Григорій Сковорода).

Не той вбиває коня, хто годує його простим кормом, а той, хто дає багато вівса і не додержує міри в їзді (Григорій Сковорода).

З усіх втрат утрата часу найдорожча (Григорій Сковорода).

Хто добре запалився, той добре почав, а добре почати — це наполовину завершити (Григорій Сковорода).

Ну що б, здавалося, слова... Слова та голос – більш нічого. А серце б'ється, ожива, як їх почує (Тарас Шевченко).

Не вміти добре висловлювати свої думки – недолік, але не мати самостійних думок – ще багато більший недолік (Костянтин Ушинський).

Співай, ридай і будь готовий Замість лаврового терновий Вінець узяти на чоло (Михайло Старицький).

Якби ти знав, як много важить слово, Одне сердечне, теплеє слівце (Іван Франко).

Гумор – невідлучна прикмета кожного правдивого таланту (Іван Франко).

Книги – морська глибина. Хто в них пірне аж до дна, Той, хоч і труду мав досить , Дивнії перли виносить (Іван Франко).

Усе іде, але не все минає Над берегами вічної ріки (Ліна Костенко).

Життя іде і все без коректур (Ліна Костенко).

Мало великим себе уявляти, треба великим бути (Василь Симоненко).

Лиш той є побіжденним, хто себе за такого узнає (Дмитро Донцов).

* * * * *

Коментарі вільні, але факти священні (Скотт Чарльз Прествіч).

Коментарі дешеві, але факти коштують дорого (Том Стоппард).

Завжди залишатися незадоволеним: у цьому суть творчості (Жуль Ренар).

Істинне красномовство – це вміння сказати все, що треба, і не сказати більше, ніж треба (Ф. Ларошфуко).

Пам'ятай, що ніщо не минає так швидко, як юність (Еразм).

Втрачений час той, який ти не використав для навчання (Пліній).

Діла – це суть, а слава – тінь (Гете).

Без почуття й мистецтво все даремне, Коли ж говорить з вас душа, То слово щире і буремне
Усі людські серця зруша (Гете).

І як повірите ви в себе, То й інші теж повірять в вас (Гете).

У себе тільки вір і ти доб'єшся щастя (Гете).

Ніхто ж нікому владу, взяту силою, Без бою не віддасть (Гете).

З малими змалієш навіки, З великими й малий великий (Гете).

Та непогано б кожному із нас Бути справжньою людиною в свій час (Гете).

Як генеральний штаб працює, Фельдмаршал втоми не відчує (Гете).

Слово – лікар гніву (Есхіл)

Великі подвиги залишаються нікому невідомими, якщо про них не розповісти (Піндар).

Краще, щоб тобі заздрили, ніж щоб тебе жаліли (Піндар).

Незалежність – талан небатьох: це перевага сильних (Ф. Ніцше).

ЗМІСТ

Вступ	3
Програма навчальної дисципліни	6
Теми та плани лабораторних занять.....	10
Теми для самостійного опрацювання.....	32
Перелік питань до заліку.....	33
Рекомендовані джерела інформації.....	36
Корисні цитати у записник.....	41

Навчально-методичне видання

Укладач:

Барчан Олеся Василівна,
кандидат філологічних наук, доцент

Теорія і практика друкованої журналістики

Навчально-методичний посібник

для студентів спеціальності 061 «Журналістика»

Теорія і практика друкованої журналістики: навчально-методичний посібник для студентів спеціальності 061 «Журналістика» / Уклад. Барчан О.В. – Ужгород, 2024. – 44 с.
